

Tomislav Šovagović

VALCER S TULJANICOM

Nitko mi neće povjerovati. Kako započeti? Možda od onoga trenutka kada si trčala da bismo se vidjeli samo na minutu, mi stranci koji želimo podijeliti pastile za grlo, jednom davno kada sam imao predstavljanje u školskoj knjižnici, a nisi ni znala da ti sestrična radi u istoj školi. Drhtanje srca, ta mogao sam i svojim snagama kupiti traženi lijek za istrošene glasnice, no željela si podijeliti trenutak, kratko i slatko. Znao sam da se spremaš na službeno putovanje u Slavoniju, donio sam poklon paket za tebe i sina, album sa samoljepljivim sličicama nogometaša, dvije kobasice, iako svjestan gostoprimstva u ravnici, i knjigu kratkih priča za čitanje u rijetkim slobodnim trenucima. Udana si nesretno, ne želiš priznati, uvijek putuješ sama sa sinom, pratim svaki tvoj korak, pokušavam se približiti. Pomažeš, juriš u knjižnicu, mimoilazimo se jer ti baterija mobitela curi uslijed silnih poslovnih razgovora. Osjećam tjeskobu, znam da nije u redu zavoditi tuđu ženu, pijem tablete protiv depresije, jer se zaljubih u stvorenje koje me želi vidjeti, ali ne zna kako riješiti zavrzlane srca. Hladno je, zagrebački studeni, zamijenio sam dan za noć, prespavam jutro, zoveš iz Središća jer rješavaš papire za izbjegnutu ukrajinsku obitelj, koju si smjestila u roditeljskom domu. Naši razgovori traju satima, odjednom, kao rođenje djeteta, teško je zamisliti vrijeme u kojemu nisu postojali, prepričavamo si živote, kao da će Sudnji dan, spaliti sve što je čovječanstvo steklo civilizacijskim dosegom. Bolestan sam, borim se s osjećajima, ne želim nauditi propadajućem braku, povlačim se u tjeskobu vlastite sobe, puštam Mozarta kao Ksenija Pajić u „Oficiru s ružom“, čekam trenutak u kojemu bismo mogli biti nasamo, makar u kronerskoj birtiji kod Črnomerca, dok sinčina prvašić igra nogomet sat vremena. Unatoč hladnoći, skidaš jaknu u zadimljenom lokalu, otkrivaš gola ramena, obrubljena baršunom, kako je i Arsen Dedić napisao u jednoj pjesmi. Zimski hodnik, kafići javnih sastanaka, buljim u otkrivena koljena, suzdržavajući tjelesnu želju, jer promatram te poput duha, željan darovati misli o svakodnevicu i svemu što nas je dovelo jedno do drugoga. Depresija je opaka bolest, ima dana kada samo ležim u krevetu i ne uspijevam otići do trgovine kupiti kruh i cigarete. Pokušavam ti se predstaviti, ali uzaludno, ne znam kako te uvjeriti koliko mi značiš, zaljubljen i tužan u isti mah, koristeći svaku prigodu za susretom. Ma i one večeri, kada se nismo našli pred knjižnicom, vozio sam do karmelićanskoga samostana, zaustavio automobil na hladnom parkiralištu, svjestan da si već spremna za spavanje u ovjerenoj ložnici. Ludilo u zraku, vjera da ti mogu pružiti više, jer slutim da si usamljena, da nemaš hrabrosti promijeniti ustajalost

običaja, naviknuta na kuhinju svojega privatnoga sobara. Voliš ga, ali ti ne vjerujem, zašto trčiš k meni, zašto me mučiš ako želiš voljeti drugoga muškarca, tajno i izdaleka, kako veliš. Plačem na vozačkom mjestu, ne sramim se muških suza, jer su iskrene, kao i moji osjećaji, omeđeni tvojim brakom, jednom je bila prava ljubav, ali odavno nemaš podršku, ti si majka i otac tom djetetu koje najsluže na svijetu izgovara „č“, vodiš ga u šetnje po vinogradima, zoveš me deset puta dnevno, „s kim razgovaraš, mama?“, objašnjavaš mu „s Homerom“ i oboje se smijemo izmišljenom nadimku, nazivam te Mozartessom, jer si napojena na *Maloj noćnoj muzici*, više no na logorskim kampiranjima uz vatricu, Azru i Balaševića, nebo iznad Sljemena i odsjaj televizijskoga tornja. Pamtiš li da smo zajedno prolazili tehnički pregled u jutarnjoj magli metropole, ispijali šumeće tablete, ponovno darovane, kao da nismo mogli zasebno kupiti u ljekarni, već red je pokloniti, trčasmo da bismo se vidjeli, strast u zraku, hvatam dah, siguran da moram odspavati, skupljam energiju za svaki naš susret, jer mi je svet i proklet istodobno, ali znam da te ne smijem ni pipnuti, makar rukom pokušavam dotaknuti prste, zabranjene obećanim pred matičarom, ono, budite ljubomorni ne jedno na drugo, već na svoju ljubav. Računam koliko mogu upiti u sebe prije nego me dokrajče Marc Almond i Gene Pittney, nešto je obuzelo moje srce i ne uspijevam se othrvati emocijama, bdijem nad svakim kilometrom tvojih putovanja, prelaziš ih lakoćom spretne vozačice, ali brinem, kako ste, jeste li smješteni u toplom hotelu, je li smrznuto dok snimaš najave na dravskom mostu u crnoj haljini, savjetujem najbolja mjesta za riblje delicije, slabo jedeš meso, draža ti japanska sjećanja, kako naći sushi u Slavoniji, nije jednostavno. Pričamo satima, izvještavaš me o posjetu antikvarijatu, kupuješ mi knjigu dalekoga rođaka o mostovima preko žica tamburice, sve više podsjećaš na Francescu iz „Mostova okruga Madison“, ali govoriš da život nije film, a i ne poziram poput Clinta Eastwooda u čučućem položaju kako je moj djed znao provoditi sate, genetika naslijeđenih pokreta, pacanje fiš-paprikaša za nadobudne ljubavnike koji to nisu. I jedva čekam povratak, da ponovno vidim lice s lososekom med zubima, izlazimo u Zoološki vrt, utroje, držimo sinčića za ručice, osjećam da nije prilično, nisam mu otac, ali razgovaramo o Peleu i Maradoni, hranimo tapire svježim lišćem, koračamo kao sretna obitelj, maštajući da ćemo do vijeka trajati, potpuni sam stranac u tvojemu svijetu opere i baleta, ali znam da sam te zavolio – poklanjam ti „Četiri europska grada“ Viktora Žmegača, šapućem na uho nešto improvizirano kao Bill Murray u „Izgubljenima u prijevodu“, privatna moja Scarlett, navodno je glumac rekao nešto kao „gdjegd budeš, pronaći ću te i vratiti se“, tako i ja, na memljivom parkiralištu studentskoga doma trabunjam o nađenoj sreći, ne puštam te otići, a znam da bih trebao, potrebno je vrijeme da se saberemo. Doma pod dekićom ponovno plačem, hrvam se sa svime u kljetkama, nosim čemer jalovih sanjarija, puneći biblioteku

djelima suvremenih klasika, radostan što postojiš. Dok je klinac na dječjem rođendanu, šćemo ponovno maksimirskim perivojem, govoriš da je najbolje prekinuti sada dok je najbolje, dok ništa nismo ni započeli, noge mi odsječene, moram sjesti na klupicu, u njemačkoj jakni s fudranim krznom grlim te kao jedinu ženu iz *Apocalypta*, naše stablo i obećanje da možemo biti nagi u izgubljenom raj, borio bih se, ali ne mogu protiv tvojih odluka. Planet miriše na ljubav, pomiješanu s farmakološkim liječenjem opake bolesti, mogu živjeti samo s korom drveta i ugljenom kojim pišem zaljubljene stihove, možeš li prihvatiti izostanak materije i svijet u kojemu imamo jedino osjećaje, lišće nad klupicom kao zaklon od svih kiša i vjetrova, nadu da ćemo koračati usporeno uz jezero bola, pridržavajući rukama da ne padneš. Pratim ti svaki udah, ljutim se što se ne javljaš s mariborske premijere *Madame Bovary*, nisam Flaubert, pušim tri kutije cigareta noću jer iščekujem poruku „Dobro smo, ne brini“, ali nikako ne slijeće na zaslon mobitela, kiši nad Zagrebom, mokre slovenske ceste kao moja čežnja za udanom, umotana u tatarski biftek kojim braniš suprugovo kulinarsko umijeće, jedino što te drži u bračnom krilu, dok ne odlučiš drugačije. Znam, ponavljam, nitko mi neće vjerovati, kao onomad kada si iza Nove godine i Bečkih dječaka slomila fibulu, zapela za otirač nogu na ulazu frizerskoga salona. Jurim kupiti zavoje i gavezovu mast, znam da bismo odmah trebali na bolničko slikanje, ali oklijevaš, treća je postava *Šišmiša*, moraš snimiti sve pjevače, nabubreno stopalo i oklijevanje. Nema pomoći, moramo na „Rebro“ vidjeti što je puklo, dobivaš gips, kupujem štake, vozim iznad Šestina, jedemo nepresušni sushi, dodirujem ti gola ramena, kako pjesnik napisao, proljeće je i trećega u siječnju, shvaćam da bi nešto važno priopćila, no čeka te višemjesečni oporavak. Kako, nećemo se vidjeti, sumnjivo je, pojačava se moj čemer, liječen jutarnjim pozivima čim otpraviš maloga u školu i supruga na posao, zvoni mi telefon s Bowiejevom melodijom tvog imena, sačuvanog u arhivskoj građi koja nikomu neće zatrebati. Umilnim glasom tješiš da sve mora ispasti dobro, čeka te pokušavanje, a kako je bilo slatko kada sam te doslovno prenio preko kućnoga praga, jer ne možeš sama, dugo će trebati da desna noga zacijeli, bez potpisa na longetnim pergamentima, napisao bih „Volim te“ na svim svjetskim jezicima, tko to može razumjeti, kada ni mi nismo sigurni – jesmo li Ljubav, ma kako si svakodnevno tepali. Ej, i one tri točkice noćnoga dopisivanja, liježeš iza „Dnevnika“, uspavljuješ čedo besmislenim pjesmicama, okrećeš glavu na drugu stranu i tipkaš „Ljubav, bit će ljubavi, samo se još malo strpi“, nije došlo vrijeme za naše kazališne premijere, za slobodno šetanje gradom ljubavnika u nastajanju. Potajno te vozim na posao kada to poželiš, nedostaje ti vožnja, tebi koja si brza na gasu. Jedemo hobotnicu s pečenim krumpirom, isprepletenih prstiju poput vođenja ljubavi u restoranu uz upaljene svijeće, nikada nisam bio ljubavnikom, ne snalazim se u zabranjenim pogledima i nemogućim

dodirima, vuče me krevet spavanju jer ne znam bolje, ne znam drugačije. Razgovaramo osam sati dnevno, kao da smo mi bračni partneri, odgajani za suputništvo istoga naraštaja. Gledamo optimistično, odbrojavam dane do kontrolnoga pregleda, vapim situaciju da te umjesto oca odvezem u bolnicu, tamo gdje smo pod maskama (a takvi se i upoznasmo u koronskom vremenu) čekali nalaze i terapiju. Prolazi zima s Vivaldijem, vjerujem u naše *Posvećenje proljeća*, ogoljeno i sveto, jer čistoga sam srca ušao u sve prema tebi, nemajući bolje suložnice, drhteći od koloraturnoga soprana, upijajući svaku prisposobu o tvojemu odrastanju, suze zbog napuštenoga sopotskoga prebivališta u šestom razredu osnovne škole, ponovno ćemo posjetiti mjesto rastanka, samo da fibula zaraste, bit ćemo kao novi, tješim se i počinem piti pivo nakon dvije i pol godine, jer bratić je dobio sina, a ti si svakim danom sve zdravija, spremnija za nove poslovne izazove, makar i na štakicama, jednu ćeš izgubiti u automehaničarskoj radionici. I onda kao vrhunac depresije, iznenada, bez očekivanja, iz zasjede, ispaljuješ imena bivših ljubavnika, kao da me to ikada zanimalo, zašto mi to govoriš, „ne želim nam sužavati izbor tema“, ali zašto, znaš da sam vizualan tip, zamišljam tuđe ruke na tvojim bedrima, boli, znaš kako boli, ne spavam noćima, ali i inače ne spavam, kao što znaš, no i teško dišem, ne znam se nositi s bivšim dečkima, ta nisi trebala dijeliti sa mnom, ono što ne znaš ne boli, zašto nismo naučili lekciju, slutiš li kako jedva udišem opori zrak, tebi je svejedno, emotivna inteligencija, zvuči prosto kao vojnički grah, kuhan u rijetkim voljnim momentima, jer moram svaki drugi dan nešto staviti u usta, postoje i dani u kojima ništa ne jedem. Ne slutiš bofore pod mojom jaknom, oni su jači od potonulih brodova, Ljubavi, nazivam te imenom koje boli, sve više, svakoga dana u svakom pogledu sve više nazadujem, nisi Dolly Bell, ali postaješ žena, kobna fatalna iz zaboravljene pjesme *Indexa* koje sam davno vidio u „Lisinskom“, imala si dvadeset godina, nismo ni pretpostavljali da ćemo nabasati – morski lav i tuljanica – može li duša izdržati pritisak predstojećih premijera. Ljubomora i posesivnost sve više nagriza izmučeno biće, ali onda vrisak slobode, i sa štakama napuštaš obiteljski dom, seliš sa sinom kod roditelja, otvaraš nam horizont, no „nemoj računati da ćemo doživotno biti skupa“, moraš li me ubijati dok samo volim i vozim. Jesi li svjesna što kazuješ, pivo u meni izaziva ono najgore, ispadaš lakšom ženom no što sam ranije mislio, sada kada nam je oslobođen prostor. Jedva se čekamo tjelesno spojiti, šetamo Jarunom, pijuckamo *Gričku vješticu*, ne vidim te s metlom, naivan očekujem međusobno darivanje, tvoj miris polustoljetne kože i obećanje o intimi se pretvara u javu, ne zna se tko više uživa u ljubavničkim jecajima, ali ono što je bila depresija zbog zauzetosti, postaje tugom zbog slutnje da si bila ljubavnica svima u ovom gradu. Poput tinejdžerke govoriš da ćemo se zabavljati još neko vrijeme, a onda svatko svojim putem. Majko moja, boli, zar ne vidiš

koliko boli, ne želim se zabavljati, želim te voljeti, najviše što mogu. Iznosiš ljetni plan u kojemu nema mene, puštam te na miru, ne želim smetati, pozivaš na opernu probu u Klovićeve dvore, vraćaš me Gornjim gradom iako odlazim Donjim, ako nema mjesta za nekoliko naših dana u kolovozu, što ja uopće radim na ovom mjestu, odlučuješ bez mene, kao da nismo dvoje u istoj priči, gdje je sada ono trčanje u knjižnicu i naša kemija, govorimo o mjesecima, zar zaljubljenost ne preraste u ljubav, ili kod tebe ode na neznani, slijepi kolosijek, stanicu kojoj nemam pristupa. Mazimo se uz biftek s tartufima, nije mi do hedonizma, ali obožavam te njuškati, unosim u nosnice svaku poru tvojega sve pogubljenijega bića. Zar će ljeto, naše prvo zajedničko, proći bez susreta i dodira? Ne mariš mnogo, odlaziš sa sinom na more, imaš posla, pričamo i dalje satima, obećavamo si *Eru s onoga svijeta* u Vrlici, brašno mlinara Sime rasuto kao na maturantima na norijadi, jesmo li poludjeli od prilike koja se više neće ponoviti. Sve rjeđe poruke, odajem se alkoholu u svojem brlogu, svjestan da ne mogu promijeniti osjećaje, nikoga ne možeš natjerati na sebe, kako da te dozovem kada bježiš, muzo i ljubavnice. Slušam klasičnu glazbu, Rossinija i Šostakoviča, tonem u sve veću beznadnost, ne pomaže ni posjet rodnom gradu, tvoja bezvoljnost da se nađemo barem na minutu u kupaćim kostimima. Patetično milujem roza pidžamu i crvene gaćice, ostavljene da imaš kod mene što presvući, miriše svijet na sapun i kazališne ulaznice, no vonja na raskid, a nitko ne zna kako će se on dogoditi. Funkcioniram dva, tri sata dnevno, obavim poslove, spavam i jedem na refule, ne znam postojim li dok tumaraš jadranskim odredištima. Zabrinut sam jer sinčić ima temperaturu četrdeset, kuri, a ja se molim da prođe muka, da se okonča nevolja. Pokušavam te dobiti na mobitel, ne javljaš se, u tuđoj si kući smještena, kao da više ne želiš razgovarati. Ne znam što se događa, voliš li me uopće, kratko odgovaraš „mislim da te volim“, nekako umjetno pišeš, nisu to više one iskrene, tečne rečenice, Bože moj, što se to događa, patim, umirem, a ne uspijevam promijeniti nezaustavljivi tijek povijesti. I onda dolazi onaj vikend u kojemu nemam snage ustati iz postelje. Vidim da je poruka na whappu samo s jednom kvačicom, ma što je sada, zar sam blokiran tako naglo, iznenada, bez povoda. Pišem sms poruku, kratko domećeš da želiš biti sama. Razumijem te, razvod, planovi o gradnji nove kuće, previše toga u kratko vrijeme, moram te pustiti, srce ne želi, ali moram. No je li moglo i bez blokade? Nestaješ kao da nas nije ni bilo, gdje su oni posjeti ljekarnama i šum glasova o vjernoj ljubavi. Palio sam svijeće na mirogojskim počivalištima tvojih deda i bake, jer nisi mogla s bolovanja.

„Znaš s kim je ona sada u vezi, s onim bogatašem, šminkerom!“, govori mi prijateljica dva mjeseca kasnije. Nisi imala kapacitet za išta, tražila si samoću, našla brzo novoga dečka, zar

je to moguće. Ležim, goli zidovi, samoća, usamljenost, depresija. Mislim da ću poludjeti. I nitko mi neće povjerovati.